

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2026, NUMMER 89

Datum	9 juli 2026
Van	College B&W
Behandeld door	Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
E-mailadres	inclusie@utrecht.nl
Kenmerk	34216819
Beleidsveld	Diversiteit en inclusie

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsragen jaargang 2026 nummer 89 van Mika Raterman (JA21) en Yvonne Hessel (Utrecht Solidair) over de kranslegging van het college bij de Nakba herdenking van 19 mei 2026. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Inleiding vooraf

De Nakba herdenking, en de aanwezigheid van burgemeester en wethouder hierbij, heeft veel uiteenlopende reacties opgeroepen uit de samenleving en vragen rondom de motivatie van deze aanwezigheid. Daarom geven we hieronder graag een verdere toelichting.

Maar om te beginnen benadrukken we graag nogmaals dat het een grote menselijke fout was dat de kransen van de 4 mei-herdenking nog bij het monument lagen. Wij hebben hiervoor excuses aangeboden. We begrijpen heel goed dat dit als pijnlijk ervaren is door verschillende inwoners van de stad, onder wie delen van de Joodse gemeenschappen in Utrecht. Er heeft op 28 mei jl. daarom een gesprek plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschappen en wij zijn blijvend met deze gemeenschappen in gesprek. We zien daarnaast aanleiding om het protocol rondom herdenkingen bij monumenten nader tegen het licht te houden. Hierbij staan wij ervoor om er voor alle Utrechters te zijn, en geloven we dat de erkenning van de pijn en het leed van één gemeenschap, de erkenning van de pijn en het leed van een andere gemeenschap niet uitsluit. Beide gemeenschappen, geluiden en perspectieven kun je gelijktijdig zien, horen en er ruimte voor geven. Juist dat is belangrijk in tijden van polarisatie en onrust, niet of of, maar én én.

Onze aanwezigheid bij de herdenking van de Nakba was ter erkenning en ondersteuning van Palestijnse Utrechters. Voor hen en voor vele andere Utrechters is de Nakba een belangrijk moment in hun levens- en familiegeschiedenis. Een moment dat nog tot de dag van vandaag sporen achterlaat in hun dagelijks leven in Utrecht. Uw raad heeft opgeroepen om actief met de organisatie mee te denken in motie 411. Hieronder zullen we verder ingaan op de door u gestelde vragen.

Besluitvorming en mandaat van het college

Vraag 1

Op welke datum en in welke collegevergadering is het besluit genomen dat de burgemeester en wethouder Voortman namens het voltallige college van B&W een krans zouden leggen bij de Nakba-herdenking op het Domplein op 15 mei 2026? Is dit besluit collegiaal genomen en gedragen door alle individuele collegeleden, of is het achteraf als collegestandpunt gepresenteerd?

Antwoord 1

Onze aanwezigheid bij de Nakba herdenking 2025 is op 6 mei 2025 besproken tijdens de collegevergadering. Het advies hiervoor, dat gericht was op het bijwonen van de Nakba herdenking in 2025 door wethouder Voortman namens het college, is in de bijlage meegestuurd.

Na de bijwoning van de Nakba herdenking 2025 door wethouder Voortman en een vertegenwoordiging van de gemeenteraad, is bovendien op 10 juli 2025 door uw raad motie M411 aangenomen, waarbij wij zijn opgedragen om, waar daar behoefte aan is, met organisaties mee te denken die de Nakba herdenking willen organiseren.

Vraag 2

Waarom heeft het college, gelet op het politiek gevoelige en internationale karakter ervan, gemeend de raad voorafgaand aan de uitvoering hierin niet te kennen?

Antwoord 2

Wij ontvangen regelmatig uitnodigingen om herdenkingen bij te wonen. Hierbij is het niet de gewoonte de raad hier voorafgaand aan het bijwonen van herdenkingen of andere openbare gelegenheden te informeren.

Vraag 3

Welke ambtelijke adviezen zijn aan dit besluit voorafgegaan? Kan de raad de eventuele ambtelijke adviezen krijgen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 4

Wegen voor het college bij de keuze om als overheid deel te nemen aan een herdenking van een buitenlands historisch conflict ook de overwegingen van neutraliteit, gelijke behandeling en evenwicht? Zo ja, hoe heeft het college die toets concreet uitgevoerd?

Antwoord 4

Er wordt altijd een weging gemaakt om wel of niet op een uitnodiging in te gaan. We staan aan de kant van mensenrechten, en steunen Utrechters die zelf of via geliefden te maken hebben met mensenrechtenschendingen, nu en in het verleden. Dat is ook ons primaire doel bij het bijwonen van herdenkingen. Daarnaast kijken we ook naar de manier waarop een thema leeft in de betreffende Utrechtse gemeenschap, en in hoeverre deze gemeenschap aangeeft dat het hen steunt als een vertegenwoordiging van ons bij de herdenking aansluit. Wij zien het als onze verantwoordelijkheid om gemeenschappen in onze stad te steunen wanneer zij zich geraakt of onveilig voelen. Het uiten van deze steun is geen politiek statement, maar inherent aan onze rol en in het bijzonder die van de burgemeester. En zo doen wij dat eveneens voor andere gemeenschappen.

In deze tijd, waarin Palestijnen in Gaza en op de Westelijke Jordaanoever dagelijks worden geconfronteerd met ernstige schendingen van hun mensenrechten, geweld en verlies, is het van belang hun verdriet en pijn te erkennen. Om die reden heeft een afvaardiging van ons, op uitnodiging van Utrecht4Palestine, Palestine Cafe Utrecht en New Neighbours Utrecht, bloemen gelegd tijdens deze herdenking. Wij hopen dat het Palestijnse volk uiteindelijk in rust en waardigheid kan leven en zich weer op de toekomst kan richten. Deze weging, maar ook het gewicht dat via motie 2025M411 door uw raad aan de Nakba herdenking is gegeven, hebben een rol gespeeld in de beslissing om in 2026 ook de burgemeester bij de herdenking aanwezig te laten zijn. Ook zijn er bloemen gelegd namens een meerderheid van uw raad, hetgeen het belang dat uw raad aan de Nakba herdenking hecht, bevestigt.

Vraag 5

Op basis van welke overwegingen zijn het Domplein en het Verzetsmonument als locatie voor deze herdenking gekozen? Acht het college deze keuze gepast, en zo ja, waarom?

Antwoord 5

Het is aan de organisator om de locatie te kiezen waar zij willen herdenken. De organisatie heeft zelf het Domplein en Verzetsmoment gekozen. Het is niet aan ons om hier een inhoudelijk oordeel over te vellen. De burgemeester kan alleen op basis van drie gronden in de Wet Openbare Manifestaties beperkingen stellen, te weten volksgezondheid, verkeer, en (de vrees) voor wanordelijkheden.

Het Verzetsmonument, de 4 meikransen en de aantasting van een gedenkteken

Vraag 6

Is het college zich ervan bewust dat het Verzetsmonument op het Domplein in opdracht is gemaakt van het Comité tot Oprichting van een monument voor de Gevallen in het Verzet van de Stad

Utrecht, en is opgericht ter nagedachtenis aan de plaatselijke verzetsmannen en -vrouwen die in de strijd tegen de bezetter zijn omgekomen?

Antwoord 6

Ja.

Vraag 7

Op 15 en 16 mei 2026 is ter plaatse waargenomen dat de kransen die op 4 mei 2026 bij het Verzetsmonument waren gelegd, onder meer door de gemeente, door verzetsorganisaties, door veteranen en door nabestaanden, op een hoop waren gegooid en achter het monument waren gedeponeerd om ruimte te maken voor de Palestijnse kransen, vlaggen, borden, symbolen en tekeningen. Was het college hiervan op de hoogte?

Antwoord 7

Het was een grote menselijke fout dat de kransen van de 4 mei herdenking nog niet waren opgehaald. Dit had niet mogen gebeuren en hiervoor hebben we onze excuses aangeboden. Om deze situaties in de toekomst te voorkomen, hebben we de termijn voor het ophalen van kransen en andere voorwerpen die achtergelaten worden bij herdenkingen, aangescherpt.

Vraag 8

Acht het college het aanvaardbaar dat de kransen van de Utrechtse Dodenherdenking op deze wijze terzijde zijn geschoven ten gunste van een politieke demonstratie over een buitenlands conflict?

Antwoord 8

Zie het antwoord op vraag 7.

Vraag 9

Is door of namens het college, voorafgaand aan of tijdens de Nakba-herdenking, op enig moment opgetreden of geïntervenieerd toen bleek dat de 4 meikransen werden verplaatst en het Verzetsmonument als drager en achtergrond werd gebruikt voor politieke spandoeken, waaronder een "Free Palestine"-spandoek? Zo nee, waarom niet?

Vraag 10

Acht het college het, achteraf gezien, een fatsoenlijke handelwijze dat een gedenkteken voor het Utrechtse verzet tegen de nazi-bezetting is gebruikt als prikbord voor politieke uitingen over een hedendaags buitenlands conflict, en dat de burgemeester en een wethouder, in ambtshoedanigheid, daaraan deelnamen in plaats van daartegen op te treden?

Antwoord 9 en 10

We zien dat het monument, en het Domplein in bredere zin, door de jaren heen een plek is geworden waar juist vanwege deze herinneringen ook andere humanitaire kwesties worden herdacht of onder de aandacht worden gebracht. Zo sprak toenmalig minister Veldkamp er in februari 2023, bij de herdenking van de aanval op Oekraïne een jaar eerder. Wij waren voorafgaand en tijdens de herdenking er niet van op de hoogte dat de kransen achter het monument lagen. Zie verder de antwoorden op vraag 4, 5 en 7.

Vraag 11

Welke schriftelijke afspraken zijn er met de organisatoren gemaakt over de eerbiediging van het monument, de behandeling van de aanwezige 4 meikransen en het al dan niet plaatsen van politieke spandoeken op of tegen het monument? Is het college bereid deze afspraken aan de raad te verstrekken?

Antwoord 11

Het recht op vrije meningsuiting en het demonstratierecht zijn grondrechten. Het stellen van voorschriften aan een manifestatie zoals deze herdenking kan enkel op basis van de wettelijke gronden in de Wom, te weten wanordelijkheden, volksgezondheid of verkeer. Er zijn voor deze herdenking geen expliciete afspraken gemaakt over het plaatsen van spandoeken of uitingen rondom deze herdenking. Organisatoren van herdenkingen worden in algemene zin gewezen op de richtlijnen m.b.t. openbare manifestaties om te zorgen dat de openbare orde niet wordt verstoord. Indien daar aanleiding voor is, worden specifieke afspraken gemaakt. Dat is in dit geval niet gebeurd.

Vraag 12

Is het college bereid om in overleg met het Utrechts Comité 4 mei, verzetsorganisaties, veteranenverenigingen en de Joodse gemeenschap een protocol vast te stellen waarin het

Verzetsmonument op het Domplein wordt aangemerkt als exclusief gedenkteken voor het Utrechtse verzet, en waarin het oneigenlijk gebruik ervan voor politieke demonstraties over andere onderwerpen wordt uitgesloten?

Antwoord 12

Nee, zie de antwoorden op de vragen 5, 9, 10 en 11. Wel zien we aanleiding om het protocol rondom herdenkingen bij monumenten nader tegen het licht te houden.

De organiserende keten, PGNL en Amin Abou Rashed

Vraag 13

Was het college voorafgaand aan 15 mei 2026 ervan op de hoogte dat één van de sprekers op de Nakba-herdenking, de heer Mohamed Kotesch, optrad namens PGNL (Palestijnse Gemeenschap Nederland)?

Antwoord 13

Ja. De afvaardiging van ons was alleen aanwezig bij de herdenking en heeft bloemen gelegd. Wij zijn niet aanwezig geweest tijdens de toespraken.

Vraag 14

Was het college ervan op de hoogte dat PGNL in 2016 is opgericht door Amin Abou Rashed, en dat deze door het U.S. Treasury OFAC op 10 juni 2025 op de SDN-terreurlijst is geplaatst vanwege zijn link met Hamas?

Antwoord 14

Ja. De VS hanteert andere criteria dan Nederland voor plaatsing op de SDN-terreurlijst. Amin Abou Rashed staat niet op de Nederlandse SDN-terreurlijst. We hebben regelmatig contact met de AIVD over uiteenlopende veiligheidsonderwerpen. Uitgangspunt daarbij is dat zij ons informeren als er signalen zijn die relevant zijn voor Utrecht. Dat is in deze situatie niet het geval geweest.

Vraag 15

Was het college ervan op de hoogte dat het Nederlandse Openbaar Ministerie op 14 april 2026 voor de rechtbank Rotterdam vier jaar gevangenisstraf heeft geëist tegen de heer Abou Rashed wegens onder meer het overtreden van de Sanctiewet 1977 en het doorsluizen van miljoenen euro's naar Hamas-gelieerde organisaties, en dat de uitspraak van de rechtbank is geagendeerd voor 27 mei 2026, elf dagen ná de kranslegging?

Antwoord 15

De heer Abou Rashed was niet aanwezig bij de herdenking. Zoals bij antwoord 14 is aangegeven hebben we regelmatig contact met de AIVD, waarbij het uitgangspunt is dat zij ons informeren als er signalen zijn die relevant zijn voor Utrecht.

Vraag 16

Indien het college van deze feiten op de hoogte was: waarom heeft het college dit geen aanleiding gevonden om te heroverwegen of een institutionele kranslegging namens het voltallige college bij een door deze keten mede-vormgegeven bijeenkomst passend was?

Antwoord 16

Zie het antwoord op vraag 15.

Vraag 17

Acht het college het gepast officieel deel te nemen aan een plechtigheid georganiseerd door groepen en personen die verdacht worden van nauwe banden met een internationaal erkende terreurorganisatie en waarom wel of niet?

Antwoord 17

Utrecht is als mensenrechtenstad een plek waar ruimte is voor herdenken en waarin gemeenschappen de mogelijkheid hebben de geschiedenis en ervaren pijn collectief te benoemen en te verwerken. Wij vinden het daarom belangrijk om de pijn die gemeenschappen ervaren in Utrecht te erkennen. Dit kan in de vorm van het aanwezig zijn bij herdenkingen, zoals bijvoorbeeld op 4 mei en bij Ketj Koti, omdat zoals uw raad ook in Motie 411 Erkenning en ruimte voor Utrechtse Nakba herdenking aangeeft, openbare herdenkingen een belangrijke gemeenschapsoverstijgende functie vervullen, door ruimte te bieden voor dialoog, bewustwording en collectieve reflectie. Het aanwezig

zijn bij een herdenking heeft dan ook uitsluitend het doel om pijn van Utrechtse gemeenschappen te erkennen en niet om welke organisatie of persoon dan ook politiek te steunen.

Vraag 18

Ontvangen de organisaties die betrokken zijn bij deze vertoning, Utrecht4Palestine, New Neighbours Utrecht, Palestine Café Utrecht, PGNL, Utrecht Student Encampment en Utrecht Medics for Gaza, subsidie of andere financiële middelen van de gemeente Utrecht? Zo ja, om welk bedrag gaat het per organisatie?

Antwoord 18

Ter bevordering van een inclusieve stad verlenen we aan Palestine Café een opdracht van €17.946,50 voor het organiseren van diverse activiteiten in het kader van Palestijnse kunst, cultuur en erfgoed, waaronder het organiseren van de Nakba herdenking, mede naar aanleiding van Motie 411 – en als onderdeel van de beleidsnota inclusie en diversiteit, waarmee we onder meer inzetten op het ondersteunen van Utrechtse gemeenschappen in gemarginaliseerde posities in de stad.

De waarschuwing van de AIVD

Vraag 19

Heeft het college voorafgaand aan de kranslegging kennisgenomen van het AIVD-jaarverslag 2025, gepubliceerd in april 2026, waarin de dienst stelt dat “het Hamas-netwerk in Nederland betrokken is bij bredere organisaties die demonstraties organiseren namens een groter deel van de Palestijnse gemeenschap” en dat dergelijke demonstraties “kunnen leiden tot verdeeldheid in de samenleving”?

Antwoord 19

Wij hebben voorafgaand aan onze aanwezigheid bij de herdenking kennisgenomen van het jaarverslag van de AIVD. In het jaarverslag van de AIVD worden geen namen van personen of organisaties genoemd. We hebben regelmatig contact met de AIVD over uiteenlopende veiligheidsonderwerpen. Uitgangspunt daarbij is dat zij ons informeren als er signalen zijn die relevant zijn voor Utrecht.

Vraag 20

Hoe verhoudt zich de officiële, namens het voltallige college uitgevoerde kranslegging op 15 mei 2026 tot deze expliciete vaststelling van de AIVD, in aanmerking nemende dat de organiserende keten PGNL, opgericht door een persoon die door de Verenigde Staten als Hamas-operative is gesanctioneerd, inhoudelijk en publiek aanwezig was?

Antwoord 20

Zie het antwoord op vraag 19.

Vraag 21

Acht het college zich gebonden aan de bestuurlijke verantwoordelijkheid om te voorkomen dat de gemeente Utrecht, door aanwezigheid, kranslegging, ambtelijke ondersteuning of welke andere vorm van erkenning dan ook, een platform of legitimering biedt aan organisaties die door de AIVD in verband worden gebracht met een terroristisch netwerk? Zo ja, hoe verklaart het college dat het op 15 mei 2026 anders heeft gehandeld?

Antwoord 21

Ja, zie verder het antwoord op de vragen 13, 14, 15 en 19.

De Nakba zelf en de inhoud van de herdenking

Vraag 22

De Nakba verwijst naar de gebeurtenissen rond 1948 in het voormalige Britse Mandaatgebied. Op welke historische grondslag baseert het college zich wanneer het de verantwoordelijkheid voor de gebeurtenissen van 1948, die vluchtelingenstromen aan twee zijden voortbrachten, waaronder ruim 850.000 Joden uit Irak, Egypte, Jemen, Libië, Marokko, Tunesië, Syrië en Algerije, eenzijdig duidt op een wijze die door deelname aan deze specifieke herdenking impliciet wordt onderschreven?

Vraag 23

Acht het college het van belang dat in een door de gemeente bijgewoonde herdenking ook recht wordt gedaan aan de feiten dat het VN-verdelingsplan van 29 november 1947 door alle Arabische staten werd verworpen, dat zij op 15 mei 1948 de jonge staat Israël binnenvielen, dat Joodse gemeenschappen uit Oost-Jeruzalem en Gush Etzion volledig zijn verdreven, en dat de 850.000 Joodse vluchtelingen uit Arabische landen door de Israëlische Knesset jaarlijks op 30 november worden herdacht (Yom Haplitim)? Zo ja, hoe heeft dit een plek gekregen in de afweging om aanwezig te zijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 22 en 23

Wij vinden het belangrijk om Utrechtse gemeenschappen die lijden onder gebeurtenissen in het verleden, ook als dit in het buitenland gebeurd is, te ondersteunen. In deze tijd, waarin Palestijnen in Gaza en op de Westelijke Jordaanoever dagelijks worden geconfronteerd met ernstige schendingen van hun mensenrechten, geweld en verlies, is het van belang hun verdriet en pijn te erkennen. Om die reden heeft een afvaardiging van ons, op uitnodiging van Utrecht4Palestine, Palestine Cafe Utrecht en New Neighbours Utrecht, bloemen gelegd tijdens deze herdenking, in de hoop dat het Palestijnse volk uiteindelijk in rust en waardigheid kan leven en zich weer op de toekomst kan richten.

Vraag 24

Is het college zich ervan bewust dat de term “Nakba” in huidige politieke context per definitie de oprichting van de staat Israël zelf, niet enkel een specifieke gebeurtenis daarin, markeert als rampzalig, en dat deelname van de overheid aan deze herdenking daarmee onvermijdelijk een politieke positie inhoudt over het bestaansrecht van de enige Joodse staat ter wereld?

Antwoord 24

Wij delen het standpunt niet dat deelname aan de Nakba herdenking een politieke positie inhoudt.

Vraag 25

Heeft het college beoogd met de kranslegging stelling te nemen in het politieke en historische debat over de als Nakba aangeduide gebeurtenissen en de oprichting van de staat Israël?

Antwoord 25

Nee. Wij beschouwen het als onze verantwoordelijkheid om gemeenschappen in onze stad te steunen wanneer zij zich geraakt of onveilig voelen. Onze aanwezigheid bij de herdenking diende als steun voor de Palestijnse gemeenschap in Utrecht en hun geleefde ervaring.

“Free Palestine” en de eerdere uitspraken van de burgemeester

Vraag 26

Het college legde een krans voor een spandoek met de tekst “Free Palestine”. Hoe leest het college deze slogan? Sluit het college bij deze interpretatie expliciet de variant uit die in het herziene Hamas-handvest van 2017 wordt verkondigd, “the full and complete liberation of Palestine, from the river to the sea”, een formulering die per definitie het einde inhoudt van Israël als Joodse staat?

Vraag 27

Burgemeester Dijksma heeft op 9 november 2023, naar aanleiding van een sit-in op Utrecht Centraal, publiek verklaard dat de leuze “From the river to the sea, Palestine will be free” “kan worden gezien als een oproep tot geweld”. Hoe verhoudt deze eerdere uitspraak van de burgemeester zich tot de keuze van het college om in 2026 wel een krans te leggen voor een “Free Palestine”-spandoek bij een herdenking die door dezelfde keten van organisaties werd gevormd waar deze leuzen worden gescandeerd?

Antwoord 26 en 27

Wij hechten in onze stad groot belang aan een veilige, respectvolle en inclusieve samenleving, waarin iedereen zich gezien en beschermd weet. Voor geen enkele vorm van haat, uitsluiting of discriminatie mag er ooit plaats zijn. Tegen antisemitisme zal dan ook onverminderd en consequent worden opgetreden. We zien dat er sprake is van groeiend antisemitisme en toenemende moslimdiscriminatie en andere vormen van uitsluiting. Voor sommige inwoners van Utrecht is het conflict in het Midden-Oosten een dagelijkse confronterende realiteit. Wij hebben de bloemen bij het monument gelegd om de Palestijnse gemeenschappen en hen die zich hun lot aantrekken in Utrecht te steunen, vanwege de pijn die zij voelen, zowel vanwege het verleden als vanwege het heden en niet om een politiek statement te maken. Helaas betekent het ook dat de spanningen in onze stad merkbaar zijn en

mensen zich daardoor onveilig voelen. Dit heeft onze volle aandacht en samen met politie en het Openbaar Ministerie (OM) zijn wij voortdurend alert op mogelijke strafbare feiten.

Consistentie, neutraliteit en gelijke behandeling

Vraag 28

Waarom heeft het college de keuze gemaakt om de Nakba officieel te herdenken, gezien er geen connectie met Nederland is en er zo talloze andere gebeurtenissen over de hele wereld herdacht kunnen worden?

Vraag 29

Heeft het college van Utrecht in de afgelopen tien jaar institutionele kransleggingen verricht namens het voltallige college bij herdenkingen van: de Armeense Genocide (24 april); de Grieks-Turkse bevolkingsuitwisseling van 1923; de slachtoffers van de Sovjetinvasie in Hongarije in 1956; de Praagse Lente in 1968; de deling van India en Pakistan in 1947 met circa twintig miljoen ontheemden; de Yezidi-genocide van 2014; de Oeigoeren in Xinjiang; of de circa 850.000 Joden die tussen 1948 en de jaren '70 uit Arabische en islamitische landen zijn verdreven (Yom Haplitim, 30 november)? Indien nee, op welke criteria baseert het college zijn keuze voor wél of niet institutionele aanwezigheid bij internationale herdenkingen?

Vraag 30

Begrijpt het college dat zijn deelname en kranslegging op 15 mei 2026 hebben geleid tot een aanhoudende discussie over de vraag waar en wanneer het college namens Utrecht wel of geen krans zou moeten leggen, en wat de criteria daarvoor zouden moeten zijn?

Vraag 31

Is het college bereid om, ter waarborging van gelijke behandeling en consistentie, in 2026 of 2027 namens het voltallige college eveneens een krans te leggen bij Yom Haplitim ter herdenking van de Joodse vluchtelingen uit Arabische en islamitische landen?

Vraag 32

Is het college voornemens andere gebeurtenissen uit de menselijke geschiedenis officieel te gaan herdenken en zo ja welke en waarom wel of niet?

Vraag 33

Hoe verhoudt zich de aanwezigheid van de burgemeester en wethouder Voortman bij deze herdenking tot de rol van de burgemeester als neutrale macht en tot de wettelijke taak onder artikel 170 lid 2 Gemeentewet om de bestuurlijke integriteit te bevorderen?

Antwoord 28 t/m 33

Wij zijn er voor alle Utrechters. Wij waren uitgenodigd door de organisatie van de Nakba herdenking 2026, na de herdenking in 2025 al bijgewoond te hebben. Ook vanuit de raad - middels motie M411 – is gewezen op het belang om de Nakba herdenking te ondersteunen. Alle uitnodigingen voor herdenkingen worden bekeken en gewogen. Als mensenrechtenstad hebben we daarbij ook aandacht voor groepen Utrechters wier rechten geschonden zijn in heden of verleden, of die geliefden hebben waarbij dat het geval is. Dat sluit aan bij wie we als stad willen zijn: een plek waar we omkijken naar elkaar en waar ieders geschiedenis telt. Zoals eerder genoemd (zie antwoord vraag 1 t/m 4), is voor ons verder een belangrijk uitgangspunt dat een kwestie leeft binnen Utrechtse gemeenschappen, en dat deze gemeenschappen aangeven dat het veel voor hen betekent als wij hen ondersteunen met aanwezigheid bij de Utrechtse herdenking van de betreffende gebeurtenis. Op basis van deze punten maken we bij elke uitnodiging een weging, en bij de uitnodiging van de Nakba herdenking hebben we op basis van deze criteria besloten deze bij te wonen. Wij zijn niet voornemens om zelf nieuwe herdenkingen te gaan organiseren, omdat we willen aansluiten bij wat er speelt bij gemeenschappen in de stad.

De Joodse gemeenschap in Utrecht

Vraag 34

Heeft het college, voorafgaand aan deze kranslegging, overleg gevoerd met de Nederlands-Israëlitische Gemeente Utrecht (NIG Utrecht), de Liberaal Joodse Gemeente Utrecht (LJGU), of met andere vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschap in Utrecht? Zo ja, wat waren hun standpunten? Zo nee, waarom is dit overleg achterwege gebleven?

Antwoord 34

Nee, dit is niet gebruikelijk in de behandeling van uitnodigingen voor herdenkingen. Wel heeft de burgemeester naderhand op haar uitnodiging met vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschappen gesproken om excuses aan te bieden voor de wijze waarop is omgegaan met de kransen van de 4 mei herdenking en onder meer persoonlijk toe te lichten waarom ze aanwezig was bij deze herdenking.

Vraag 35

Hoe weegt het college de openbare verklaring van het Centraal Joods Overleg van 17 mei 2026, waarin de koepelorganisatie stelt dat “anti-Israëliische narratieven een directe en aantoonbare impact (hebben) op de veiligheid en het gevoel van thuishoren van Joden in Nederland”?

Antwoord 35

Dat nemen we serieus, we zijn ook doorlopend en in goed contact met de Joodse gemeenschappen in de stad om hun (gevoel van) veiligheid en thuishoren te waarborgen.

Vraag 36

Welke concrete maatregelen treft het college om de fysieke veiligheid van Joodse Utrechtse, van de Utrechtse synagogen en van de Joodse begraafplaats te waarborgen in de aanloop naar en in de nasleep van de uitspraak in de zaak-Abou Rashed op 27 mei 2026?

Antwoord 36

In Utrecht hebben wij voortdurend aandacht voor de veiligheid van de Joodse gemeenschap en hun instellingen.

De veiligheidsmaatregelen worden gebaseerd op actuele informatie en risico-inschattingen en komen tot stand in nauwe afstemming met de politie en andere veiligheidsdiensten. Deze maatregelen sluiten aan bij het landelijk vastgestelde dreigingsbeeld en omvatten zowel zichtbare als onzichtbare inzet.

Om veiligheidsredenen doen wij nooit uitspraken over specifieke maatregelen. Wij treffen die maatregelen die, op basis van de actuele situatie, noodzakelijk worden geacht.

Reflectie, oordeel en politieke verantwoordelijkheid**Vraag 37**

Deelt het college de opvatting dat het onverenigbaar is met de waardigheid van het ambt, en met de eerbied die wij in Utrecht aan onze verzetsstrijders verschuldigd zijn, dat de kransen van de Nationale Dodenherdenking achter het Verzetsmonument zijn gedeponeerd om plaats te maken voor kransen, vlaggen en spandoeken die betrekking hebben op een politiek conflict op een ander continent, en dat de burgemeester en een wethouder daaraan in ambtshoedanigheid hebben deelgenomen?

Antwoord 37

Zie de antwoorden op de vragen 5 t/m 12.

Vraag 38

Acht het college het uitlegbaar aan de families van Utrechtse verzetsstrijders, aan veteranen, aan overlevenden van de Tweede Wereldoorlog en aan hun nabestaanden, dat juist het monument dat hun verlies herdenkt op 15 mei 2026 is gebruikt als drager en achtergrond van politieke uitingen over het Israëlisch-Palestijnse conflict, een conflict waar Nederland geen partij in is, en dat geen enkele inhoudelijke band heeft met het Utrechtse verzet tegen de nazi-bezetting?

Antwoord 38

Ja, zie verder de antwoorden op vraag 5 t/m 12.

Vraag 39

Deelt het college de opvatting dat een Nederlandse lokale overheid, in welke vorm, op welke wijze en met welke intentie dan ook, niet behoort bij te dragen aan de normalisering of legitimering van leuzen, symbolen of organisatorische ketens die herleidbaar zijn tot een terroristische beweging die de vernietiging van een soevereine staat en haar bevolking tot doel heeft?

Antwoord 39

Ja, dit is hier echter niet van toepassing.

Vraag 40

Deelt het college de opvatting dat het Verzetsmonument op het Domplein, evenals alle andere gemeentelijke gedenktekens, eigendom is van alle Utrechters tezamen en dat in Nederland voor iedere ingezetene, ongeacht herkomst of overtuiging, dezelfde gedragsnorm geldt: dat nationale herdenkingsmonumenten worden gerespecteerd, dat de eerbetonen die er liggen niet worden verstoord, en dat zij niet worden geclaimd voor demonstraties over conflicten waarmee zij geen inhoudelijke band hebben?

Antwoord 40

Het monument is voor een ieder en kan door niemand worden geclaimd.

Vraag 41

Is het college bereid om voor toekomstige institutionele kransleggingen of officiële aanwezigheid van collegeleden bij herdenkingen van buitenlandse conflicten een transparant toetsingskader vast te stellen, waarin in elk geval worden meegewogen: bestuurlijke neutraliteit, consistentie ten opzichte van andere conflicten, de antecedenten van de organiserende partijen, het oordeel van de AIVD en de gevolgen voor alle Utrechtse gemeenschappen, en dit kader ter vaststelling voor te leggen aan de gemeenteraad?

Antwoord 41

Bij uitnodigingen wordt steeds zorgvuldig overwogen om al dan niet aanwezig te zijn, rekening houdend met de specifieke omstandigheden. Wij zien geen meerwaarde in een dergelijk toetsingskader.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Schriftelijke vragen inzake de kranslegging van het voltallige college bij de Nakba-herdenking op het Domplein van 15 mei 2026

19-05-2026

Vragen:

Besluitvorming en mandaat van het college

1. Op welke datum en in welke collegevergadering is het besluit genomen dat de burgemeester en wethouder Voortman namens het voltallige college van B&W een krans zouden leggen bij de Nakba-herdenking op het Domplein op 15 mei 2026? Is dit besluit collegiaal genomen en gedragen door alle individuele collegeleden, of is het achteraf als collegestandpunt gepresenteerd?
2. Waarom heeft het college, gelet op het politiek gevoelige en internationale karakter ervan, gemeend de raad voorafgaand aan de uitvoering hierin niet te kennen?
3. Welke ambtelijke adviezen zijn aan dit besluit voorafgegaan? Kan de raad de eventuele ambtelijke adviezen krijgen? Zo nee, waarom niet?
4. Wegen voor het college bij de keuze om als overheid deel te nemen aan een herdenking van een buitenlands historisch conflict ook de overwegingen van neutraliteit, gelijke behandeling en evenwicht? Zo ja, hoe heeft het college die toets concreet uitgevoerd?
5. Op basis van welke overwegingen zijn het Domplein en het Verzetsmonument als locatie voor deze herdenking gekozen? Acht het college deze keuze gepast, en zo ja, waarom?

Het Verzetsmonument, de 4 meikransen en de aantasting van een gedenkteken

6. Is het college zich ervan bewust dat het Verzetsmonument op het Domplein in opdracht is gemaakt van het Comité tot Oprichting van een monument voor de Gevallen in het Verzet van de Stad Utrecht, en is opgericht ter nagedachtenis aan de plaatselijke verzetsmannen en -vrouwen die in de strijd tegen de bezetter zijn omgekomen?
7. Op 15 en 16 mei 2026 is ter plaatse waargenomen dat de kransen die op 4 mei 2026 bij het Verzetsmonument waren gelegd, onder meer door de

gemeente, door verzetsorganisaties, door veteranen en door nabestaanden, op een hoop waren gegooid en achter het monument waren gedeponneerd om ruimte te maken voor de Palestijnse kransen, vlaggen, borden, symbolen en tekeningen. Was het college hiervan op de hoogte?

8. Acht het college het aanvaardbaar dat de kransen van de Utrechtse Dodenherdenking op deze wijze terzijde zijn geschoven ten gunste van een politieke demonstratie over een buitenlands conflict?
9. Is door of namens het college, voorafgaand aan of tijdens de Nakba-herdenking, op enig moment opgetreden of geïntervenieerd toen bleek dat de 4 meikransen werden verplaatst en het Verzetsmonument als drager en achtergrond werd gebruikt voor politieke spandoeken, waaronder een "Free Palestine"-spandoek? Zo nee, waarom niet?
10. Acht het college het, achteraf gezien, een fatsoenlijke handelwijze dat een gedenkteken voor het Utrechtse verzet tegen de nazi-bezetting is gebruikt als prikbord voor politieke uitingen over een hedendaags buitenlands conflict, en dat de burgemeester en een wethouder, in ambtshoedanigheid, daaraan deelnamen in plaats van daartegen op te treden?
11. Welke schriftelijke afspraken zijn er met de organisatoren gemaakt over de eerbiediging van het monument, de behandeling van de aanwezige 4 meikransen en het al dan niet plaatsen van politieke spandoeken op of tegen het monument? Is het college bereid deze afspraken aan de raad te verstrekken?
12. Is het college bereid om in overleg met het Utrechts Comité 4 mei, verzetsorganisaties, veteranenverenigingen en de Joodse gemeenschap een protocol vast te stellen waarin het Verzetsmonument op het Domplein wordt aangemerkt als exclusief gedenkteken voor het Utrechtse verzet, en waarin het oneigenlijk gebruik ervan voor politieke demonstraties over andere onderwerpen wordt uitgesloten?

De organiserende keten, PGNL en Amin Abou Rashed

13. Was het college voorafgaand aan 15 mei 2026 ervan op de hoogte dat één van de sprekers op de Nakba-herdenking, de heer Mohamed Kotesch, optrad namens PGNL (Palestijnse Gemeenschap Nederland)?
14. Was het college ervan op de hoogte dat PGNL in 2016 is opgericht door Amin Abou Rashed, en dat deze door het U.S. Treasury OFAC op 10 juni 2025 op de SDN-terreurlijst is geplaatst vanwege zijn link met Hamas?
15. Was het college ervan op de hoogte dat het Nederlandse Openbaar Ministerie op 14 april 2026 voor de rechtbank Rotterdam vier jaar gevangenisstraf heeft geëist tegen de heer Abou Rashed wegens onder meer het overtreden van de Sanctiewet 1977 en het doorsluizen van miljoenen euro's naar Hamas-gelieerde organisaties, en dat de uitspraak van de rechtbank is geagendeerd voor 27 mei 2026, elf dagen ná de kranslegging?
16. Indien het college van deze feiten op de hoogte was: waarom heeft het college dit geen aanleiding gevonden om te heroverwegen of een institutionele kranslegging namens het voltallige college bij een door deze keten mede-vormgegeven bijeenkomst passend was?
17. Acht het college het gepast officieel deel te nemen aan een plechtigheid georganiseerd door groepen en personen die verdacht worden van nauwe

banden met een internationaal erkende terreurorganisatie en waarom wel of niet?

18. Ontvangen de organisaties die betrokken zijn bij deze vertoning, Utrecht4Palestine, New Neighbours Utrecht, Palestine Café Utrecht, PGNL, Utrecht Student Encampment en Utrecht Medics for Gaza, subsidie of andere financiële middelen van de gemeente Utrecht? Zo ja, om welk bedrag gaat het per organisatie?

De waarschuwing van de AIVD

19. Heeft het college voorafgaand aan de kranslegging kennisgenomen van het AIVD-jaarverslag 2025, gepubliceerd in april 2026, waarin de dienst stelt dat “het Hamas-netwerk in Nederland betrokken is bij bredere organisaties die demonstraties organiseren namens een groter deel van de Palestijnse gemeenschap” en dat dergelijke demonstraties “kunnen leiden tot verdeeldheid in de samenleving”?
20. Hoe verhoudt zich de officiële, namens het voltallige college uitgevoerde kranslegging op 15 mei 2026 tot deze expliciete vaststelling van de AIVD, in aanmerking nemende dat de organiserende keten PGNL, opgericht door een persoon die door de Verenigde Staten als Hamas-operative is gesanctioneerd, inhoudelijk en publiek aanwezig was?
21. Acht het college zich gebonden aan de bestuurlijke verantwoordelijkheid om te voorkomen dat de gemeente Utrecht, door aanwezigheid, kranslegging, ambtelijke ondersteuning of welke andere vorm van erkenning dan ook, een platform of legitimering biedt aan organisaties die door de AIVD in verband worden gebracht met een terroristisch netwerk? Zo ja, hoe verklaart het college dat het op 15 mei 2026 anders heeft gehandeld?

De Nakba zelf en de inhoud van de herdenking

22. De Nakba verwijst naar de gebeurtenissen rond 1948 in het voormalige Britse Mandaatgebied. Op welke historische grondslag baseert het college zich wanneer het de verantwoordelijkheid voor de gebeurtenissen van 1948, die vluchtelingenstromen aan twee zijden voortbrachten, waaronder ruim 850.000 Joden uit Irak, Egypte, Jemen, Libië, Marokko, Tunesië, Syrië en Algerije, eenzijdig duidt op een wijze die door deelname aan deze specifieke herdenking impliciet wordt onderschreven?
23. Acht het college het van belang dat in een door de gemeente bijgewoonde herdenking ook recht wordt gedaan aan de feiten dat het VN-verdelingsplan van 29 november 1947 door alle Arabische staten werd verworpen, dat zij op 15 mei 1948 de jonge staat Israël binnenvielen, dat Joodse gemeenschappen uit Oost-Jeruzalem en Gush Etzion volledig zijn verdreven, en dat de 850.000 Joodse vluchtelingen uit Arabische landen door de Israëlische Knesset jaarlijks op 30 november worden herdacht (Yom Haplitim)? Zo ja, hoe heeft dit een plek gekregen in de afweging om aanwezig te zijn? Zo nee, waarom niet?
24. Is het college zich ervan bewust dat de term “Nakba” in huidige politieke context per definitie de oprichting van de staat Israël zelf, niet enkel een specifieke gebeurtenis daarin, markeert als rampzalig, en dat deelname van de overheid aan deze herdenking daarmee onvermijdelijk een politieke positie inhoudt over het bestaansrecht van de enige Joodse staat ter wereld?

25. Heeft het college beoogd met de kranslegging stelling te nemen in het politieke en historische debat over de als Nakba aangeduide gebeurtenissen en de oprichting van de staat Israël?

“Free Palestine” en de eerdere uitspraken van de burgemeester

26. Het college legde een krans voor een spandoek met de tekst “Free Palestine”. Hoe leest het college deze slogan? Sluit het college bij deze interpretatie expliciet de variant uit die in het herziene Hamas-handvest van 2017 wordt verkondigd, “the full and complete liberation of Palestine, from the river to the sea”, een formulering die per definitie het einde inhoudt van Israël als Joodse staat?
27. Burgemeester Dijkema heeft op 9 november 2023, naar aanleiding van een sit-in op Utrecht Centraal, publiek verklaard dat de leuze “From the river to the sea, Palestine will be free” “kan worden gezien als een oproep tot geweld”. Hoe verhoudt deze eerdere uitspraak van de burgemeester zich tot de keuze van het college om in 2026 wel een krans te leggen voor een “Free Palestine”-spandoek bij een herdenking die door dezelfde keten van organisaties werd gevormd waar deze leuzen worden gescandeerd?

Consistentie, neutraliteit en gelijke behandeling

28. Waarom heeft het college de keuze gemaakt om de Nakba officieel te herdenken, gezien er geen connectie met Nederland is en er zo talloze andere gebeurtenissen over de hele wereld herdacht kunnen worden?
29. Heeft het college van Utrecht in de afgelopen tien jaar institutionele kransleggingen verricht namens het voltallige college bij herdenkingen van: de Armeense Genocide (24 april); de Grieks-Turkse bevolkingsuitwisseling van 1923; de slachtoffers van de Sovjetinvasie in Hongarije in 1956; de Praagse Lente in 1968; de deling van India en Pakistan in 1947 met circa twintig miljoen ontheemden; de Yezidi-genocide van 2014; de Oeigoeren in Xinjiang; of de circa 850.000 Joden die tussen 1948 en de jaren '70 uit Arabische en islamitische landen zijn verdreven (Yom Haplitim, 30 november)? Indien nee, op welke criteria baseert het college zijn keuze voor wél of niet institutionele aanwezigheid bij internationale herdenkingen?
30. Begrijpt het college dat zijn deelname en kranslegging op 15 mei 2026 hebben geleid tot een aanhoudende discussie over de vraag waar en wanneer het college namens Utrecht wel of geen krans zou moeten leggen, en wat de criteria daarvoor zouden moeten zijn?
31. Is het college bereid om, ter waarborging van gelijke behandeling en consistentie, in 2026 of 2027 namens het voltallige college eveneens een krans te leggen bij Yom Haplitim ter herdenking van de Joodse vluchtelingen uit Arabische en islamitische landen?
32. Is het college voornemens andere gebeurtenissen uit de menselijke geschiedenis officieel te gaan herdenken en zo ja welke en waarom wel of niet?
33. Hoe verhoudt zich de aanwezigheid van de burgemeester en wethouder Voortman bij deze herdenking tot de rol van de burgemeester als neutrale macht en tot de wettelijke taak onder artikel 170 lid 2 Gemeentewet om de bestuurlijke integriteit te bevorderen?

De Joodse gemeenschap in Utrecht

34. Heeft het college, voorafgaand aan deze kranslegging, overleg gevoerd met de Nederlands-Israëlitische Gemeente Utrecht (NIG Utrecht), de Liberaal Joodse Gemeente Utrecht (LJGU), of met andere vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschap in Utrecht? Zo ja, wat waren hun standpunten? Zo nee, waarom is dit overleg achterwege gebleven?
35. Hoe weegt het college de openbare verklaring van het Centraal Joods Overleg van 17 mei 2026, waarin de koepelorganisatie stelt dat “anti-Israëlitische narratieven een directe en aantoonbare impact (hebben) op de veiligheid en het gevoel van thuishoren van Joden in Nederland”?
36. Welke concrete maatregelen treft het college om de fysieke veiligheid van Joodse Utrechters, van de Utrechtse synagogen en van de Joodse begraafplaats te waarborgen in de aanloop naar en in de nasleep van de uitspraak in de zaak-Abou Rashed op 27 mei 2026?

Reflectie, oordeel en politieke verantwoordelijkheid

37. Deelt het college de opvatting dat het onverenigbaar is met de waardigheid van het ambt, en met de eerbied die wij in Utrecht aan onze verzetsstrijders verschuldigd zijn, dat de kransen van de Nationale Dodenherdenking achter het Verzetsmonument zijn gedeponeed om plaats te maken voor kransen, vlaggen en spandoeken die betrekking hebben op een politiek conflict op een ander continent, en dat de burgemeester en een wethouder daaraan in ambtshoedanigheid hebben deelgenomen?
38. Acht het college het uitlegbaar aan de families van Utrechtse verzetsstrijders, aan veteranen, aan overlevenden van de Tweede Wereldoorlog en aan hun nabestaanden, dat juist het monument dat hun verlies herdenkt op 15 mei 2026 is gebruikt als drager en achtergrond van politieke uitingen over het Israëlisch-Palestijnse conflict, een conflict waar Nederland geen partij in is, en dat geen enkele inhoudelijke band heeft met het Utrechtse verzet tegen de nazi-bezetting?
39. Deelt het college de opvatting dat een Nederlandse lokale overheid, in welke vorm, op welke wijze en met welke intentie dan ook, niet behoort bij te dragen aan de normalisering of legitimering van leuzen, symbolen of organisatorische ketens die herleidbaar zijn tot een terroristische beweging die de vernietiging van een soevereine staat en haar bevolking tot doel heeft?
40. Deelt het college de opvatting dat het Verzetsmonument op het Domplein, evenals alle andere gemeentelijke gedenktekens, eigendom is van alle Utrechters tezamen en dat in Nederland voor iedere ingezetene, ongeacht herkomst of overtuiging, dezelfde gedragsnorm geldt: dat nationale herdenkingsmonumenten worden gerespecteerd, dat de eerbetonen die er liggen niet worden verstoord, en dat zij niet worden geclaimd voor demonstraties over conflicten waarmee zij geen inhoudelijke band hebben?
41. Is het college bereid om voor toekomstige institutionele kransleggingen of officiële aanwezigheid van collegeleden bij herdenkingen van buitenlandse conflicten een transparant toetsingskader vast te stellen, waarin in elk geval worden meegewogen: bestuurlijke neutraliteit, consistentie ten opzichte van andere conflicten, de antecedenten van de organiserende partijen, het oordeel

van de AIVD en de gevolgen voor alle Utrechtse gemeenschappen, en dit kader ter vaststelling voor te leggen aan de gemeenteraad?

Gesteld door:

- Mika Raterman, JA21
- Yvonne Hessel, Utrecht Solidair